

“Dzimumaudzināšanas izglītojošo materiālu izvērtēšanas instruments no ģimenes veidošanas vērtību perspektīvas” Dokumentu analīzes šablons

Dokumenta kods	
Mērogs (Nacionāls / starptautisks)	
Veids/ tips (mācību materiāli/ informatīvi izglītojošie materiāli)	
Autors(-i)	
Nosaukums	
Izdevniecība	
Izdošanas gads	
Identifikatori	
Mērķauditorija	
Dokumenta mērķis	
Dokumenta pamatojums (uz ko tas balstās? Piem., uz pētījumiem / uz citiem dokumentiem/ uz sociālo vai politisko vienošanos)	
Apjoms	
Pieejamība	

Jautājumi dokumenta analīzei

Kritēriji	Rādītāji	Līmeņi	Komentārs
1.bloks. Attiecības, ģimenes veidošanas vērtības un ģimenes atbalsts			
1_1 Mīlestības ietvars	1_1a Runā par dzimumdzīves saistību ar mīlestību, jūtām, pieķeršanos	1=nav minēts 2=minēts, bet nav centrāls/ svarīgs 3=minēts kā būtisks, svarīgs	
	1_1b (implicēta) izpratne par mīlestību (atšķirība starp jūtām, emocijām, kaisli, nesavtīgu mīlestību)	1=nav minēts 2="mīlestība" tikai dzimumtieksmes līmenī 3=mīlestība kā patīkamas jūtas 4=mīlestība kā maigums attiecībās 5=mīlestība kā nesavtīga mīlestība – otrā labuma meklēšana	
	1_1c Informācija par attiecību veidošanas pakāpēm	1=nav minēts 2=minēts, ka ir pakāpes, bet tās nav izklāstītas sīkāk 3=pakāpes atrunātas, izskaidrotas	
1_2 Dokumenta saistība ar ģimenes veidošanas vērtībām. Vai materiāls ir ģimenes vērtību atbalstošs?	1_2a Savienība starp sievieti un vīrieti (dzimumu papildinātība)	1=pieļauj viendzimuma seksuālas darbības 2=nekas nav minēts 3=abi dzimumi minēti, bet papildinātība nav atrunāta sīkāk, tikai fizioloģiski, funkcionāli 4=papildinātība ir izklāstīta arī psiholoģiski un/ vai dzīves projekta kontekstā	
	1_2b Sociālā atzišana (laulība)	1=tiek minēta negatīvi, kā pagātnes parādība 2=netiek minēta 3=tiek minēta kā sociāla parādība, fakts 4=tiek minēta un pamatota, atbalstīta	
	1_2c Atvērtība dzīvībai (auglība)	1=auglība parādās tikai vai galvenokārt negatīvā kontekstā (izvairīties no grūtniecības) 2=auglības jautājums nav minēts 3=auglība minēta neitrāli, funkcionāli 4=tiek veicinātas rūpes par auglību, pozitīvs skatniens uz jaunās dzīvības radīšanu	
	1_2d Stabilitāte (ilgtspēja, ilgtermiņa saistības)	1=īstermiņa/ gadījuma dzimumsakari tiek uzskatīti par normu 2=dzimumattiecību ilgums nav minēts	

		3=ilgtermiņa dzimumattiecību stabilitāte minēta tikai emocionālās labsajūtas kontekstā 4=dzimumattiecību stabilitāte skatīta ģimenes veidošanas/ dzīves projekta kontekstā	
	1_2e Veselums (holistiska, visaptveroša savienība)	1=visaptveroša savienība tiek pielīdzināta brīvības zaudēšanai 2=nav minēts 3=savienība kā viena no dzīves komponentēm, nav centrāla 4=savienība kā svarīgākais abu cilvēku dzīvē	
	1_2f Unikālitate (monogāmija)	1=vairāku dzimumpartneru esamība (poligāmija, poliamori, u.tml.) tiek uzskatīta par normu 2=nav minēts 3=neitrāli – monogāmija minēta tikai kā vēlama situācija 4=pozitīvi – tiek atrunāts tās pamatojums, skaistums, iespējamība	
1_3 Vecāku iesaiste	1_3a Vai materiālos ir paredzēta sadarbība ar vecākiem?	1=pārstāvēts uzskats, ka vecāki nevar runāt par šo tēmu, nav spējīgi vai tml. 2=nav minēta 3=vecāku iesaiste minimāli minēta, nav centrāla 4=vecāku iesaiste ir centrāla, būtiska.	
2.bloks. Bioloģija, dzīvība, fiziskā veselība			
2_1 Bioloģija	2_1a Uzsvērtas fizioloģiskās/ attīstības un dzimumtieksmes atšķirības pušiem/ meitenēm un to papildinātība	1=atšķirību nozīme tiek minimizēta 2=atšķirības netiek atrunātas 3=fizioloģiskās/ attīstības atšķirības minētas neitrāli, bet dzimumtieksmes atšķirības nav minētas 4=dzimumtieksmes atšķirības arī tiek minētas	
	2_1b Pasniegtās informācijas saturs par anatomiju un fizioloģiju (atsevišķi pušiem un meitenēm, auglības padziļinātākai izpratnei)	1=netiek piedāvāts saturs par fizioloģiju 2=tiek piedāvāts minimāls saturs par fizioloģiju meitenēm un zēniem kopā 3=tiek piedāvāts padziļināts materiāls meitenēm un zēniem kopā 4=tiek piedāvāts padziļināts materiāls tikai meitenēm vai tikai zēniem	
2_2 Nostāja par dzīvību	2_2a Kāda ir nostāja par abortu	1=aborts tiek tieši atbalstīts 2=nav minēts 3=aborts tiek minēts kā nevēlama pieredze sievietei, bet pēc būtības atbalstāms 4=aborts tiek skatīts kā neatbalstāms pēc būtības	
2_3 Fiziskā veselība	2_3a Par dzimumorgānu higiēnu (zēniem un meitenēm)	1=netiek piedāvāts saturs par dzimumorgānu higiēnu 2=tiek piedāvāts minimāls saturs par dzimumorgānu higiēnu meitenēm un zēniem kopā 3=tiek piedāvāts padziļināts materiāls meitenēm un zēniem kopā 4=tiek piedāvāts padziļināts materiāls tikai meitenēm vai tikai zēniem	
	2_3b Satur informāciju par pozitīvajiem aspektiem veselībai (auglību, grūtniecības posmiem, dzemdībām)	1=nav šādas informācijas 2=ir informācija, kas neatbilst mērķgrupas vecuma īpatnībām 3=ir informācija, kas atbilst mērķgrupas vecuma īpatnībām	
	2_3c Satur informāciju par negatīvajiem aspektiem veselībai (inficēšanas riski, neparedzēta grūtniecība)	1=nav informācijas par riskiem 2=ir informācija par riskiem, bet tā neatbilst mērķgrupas vecuma īpatnībām 3=ir informācija par riskiem, kas atbilst mērķgrupas vecuma īpatnībām	
	2_3d Apraksts par riskiem, izmantojot hormonālo kontracepciju (HK) (sievietes veselības aspekti)	1=nav informācijas par HK riskiem 2=ir nepilnīga informācija par HK 3=ir pilnīga informācija par HK riskiem, bet tā neatbilst mērķgrupas vecuma īpatnībām 4=ir pilnīga informācija par HK riskiem, kas atbilst mērķgrupas vecuma īpatnībām	
3.bloks. Psiholoģiskie un emocionālie aspekti			
3_1 Dzimumapziņa	3_1a Sava dzimuma pašizpratnes bioloģiskās un psiholoģiskās dimensijas integrēšana	1=psiholoģiskā dimensija pilnīgi atdalīta no bioloģiskās dimensijas 2=nerunā par šīm divām dimensijām 3=abu dimensiju integrācija ir daļēji ieskicēta 4=abu dimensiju integrācija ir labi pamatota	
	3_1b Pašvērtēšanas aspekts: sevis pozitīva pieņemšana caur pārmaiņām (ķermeņa tēls)	1=pieņem dzimuma bioloģisko maiņu 2=nav runāts par sava ķermeņa pieņemšanu 3=tiek neitrāli atrunātas ķermeņa pārmaiņas (pubertāte) 4=tiek atbalstīta sava ķermeņa pieņemšana caur izmaiņām	
3_2 Izpratne par dzimumtieksmi	3_2a Informācija par dzimumdzīves atpazīšanu un vadīšanu	1=tiek pieņemts, ka cilvēka uzvedību nosaka dzimumtieksme 2=vispār par to nerunā 3=dzimumtieksmes fakts tiek neitrāli aprakstīts 4=tiek piedāvātas dzimumtieksmes vadīšanas stratēģijas	

	3_2b Psiholoģiskās atšķirības puišiem/ meitenēm dzimumdzīves ziņā	1=tiek noliegta 2=nav minētas 3=atrunātas, minētas 4=pamatotas	
	3_2c (Implicētie) pieņēmumi dzimumdzīves vadīšanai	1=ieteikta tūlītējā apmierināšana 2=sevis vadīšana nav minēta 3=sevis vadīšana ir minēta 4=sevis vadīšana ir ieteikta (rēķinoties ar laiku)	
3_3 Psiholoģiskās veselības riski	3_3a Informācija par agrīno dzimumattiecību psiholoģiski emocionālajiem riskiem (ievainojumiem, depresiju u.tml.)	1=riski tiek noliegti 2=riski netiek minēti 3=riski tiek minēti 4=riski tiek padziļināti izklāstīti	
	3_3b Informācija par pārtrauktā dzimumakta psiholoģiskajiem riskiem (zēniem un meitenēm)	1=riski tiek noliegti 2=riski netiek minēti 3=riski tiek minēti 4=riski tiek padziļināti izklāstīti	
4.bloks. Dzimumdzīves (uzvedības) aspekti			
4_1 Dzimumattiecību sākuma vecums	4_1a (Implicēta) nostāja par dzimumattiecībām pusaudžu vecumā	1=tiek uzskatīta kā laba, atbalstāma 2=netiek minēta 3=tiek minēta kā neitrāla parādība 4=tiek minēta kā nevēlama parādība	
	4_1b Izskaidroti attiecību veidošanas posmi (attiecību līmeņi) un to saistība ar dzimumattiecību sākumu	1=dzimumattiecības kā izpēte, kas nav saistīta ar attiecību līmeni 2=attiecību līmeņi nav minēti 3=attiecību līmeņi minēti bez saistības ar dzimumattiecību sākumu 4=attiecību līmeņi un to saistība ar dzimumattiecībām minēti (mudinājums saistīt dzimumattiecību sākumu ar augstāko attiecību līmeni)	
4_2 Rīcības modeļi	4_2a (Implicēta) nostāja par prezervatīvu/ kontracepcijas līdzekļu izmantošanu	1=pamudinoši, ieteikts bez robežām 2=nav minēts 3=minēts neitrāli 4=ieteikts atturēties no dzimumattiecībām 5=ieteikts atcelt dzimumattiecības līdz gatavībai dibināt ģimeni	
	4_2b Vai runā par vienaudžu ietekmi uz seksuālo uzvedību?	1=iesaka pielāgoties vienaudžu ietekmei 2=vienaudžu ietekme nav minēta 3=vienaudžu ietekme minēta neitrāli 4=aicina nepakļauties vienaudžu ietekmei	
4_3 Rīcības sekas	4_3a Informācijas pilnīgums par kontracepcijas robežām (nav 100% garantijas) slimību un negaidītu grūtniecību novēršanai	1=robežas tiek noliegta, atspēkota to esamība 2=robežas nav minētas 3=robežas daļēji atrunātas 4=robežas izskaidrotas, pamatotas	
5.bloks. Sociālais aspekts			
5_1 Dzimumu vienlīdzība un dzimumu lomas	5_1a Informācija par dzimumu vienlīdzību un dzimumu lomām	1=tiek noliegta 2=tiek pārspīlēta 3=nav minēta 4=atrunāta neitrāli 5=atrunāta saprātīgi (kā to sekmēt)	
5_2 Seksuālā vardarbība	5_2a Vai runā par seksuālo vardarbību?	1=tiek noliegta 2=tiek pārspīlēta 3=nav minēta 4=atrunāta neitrāli 5=atrunāta saprātīgi (kā to samazināt)	
6.bloks. Ētiskais aspekts			
6_1 Tikumu apgūšana	6_1a Priekšstats par bērnu un pusaudžu spējām vadīt sevi un apgūt tikumus (t.sk. paškontrolē un pašdisciplīna)	1=uzskata, ka psiholoģiskais tips nosaka uzvedību 2=tikumu/ labu ieradumu apgūšana nav minēta 3=labu ieradumu apgūšana tiek minēta neitrāli 4=labu ieradumu apgūšana tiek veicināta	
6_2 Sevis vadīšanas tikumi: brīvība/ atbildība, apdomība, drosmē pateikt "nē", neatlaidība	6_2a Vai runā par brīvības audzināšanu, veicinot brīvu atbildīgu uzvedību?	1=neatšķir brīvību no visatļautības, nemin atbildību 2=brīvība/atbildība nav minēta 3=tiek minēta brīvība un atbildība 4=tiek sekmēta brīva un atbildīga uzvedība	
	6_2b Vai runā par apdomību, lai vieglāk vadītu dzimumtieksmi (izvairīties no zināmām vietnēm, vietām, vidēm)?	1=drīzāk sekmē ziņkārību nekā apdomību 2=apdomība nav minēta 3=apdomība minēta neitrāli 4=iesaka būt apdomīgiem, lai vieglāk vadītu dzimumtieksmi	

